

Etymológia a koreň latinského slova „lux“ znamená svetlo – trblietavé, alebo aj sloveso „illustrare“ znamená rozsvietiť – objasniť. Tento výraz sa pôvodne týkal „iskrenia“ stredovekých iluminácií, ktoré boli bohato oživené jasnými, žiarivými farbami a trblietavým zlatom. Ak si pojem vyložíme a pochopíme ho širšie – v zmysle osvietenia našej duše, našej predstavivosti a čo najjemnejšieho obrazového stvárnenia, až vtedy nadobúda ilustrácia svoj presný a ucelený význam. Vždy to bolo mystické, nepolapiteľné a zaujímavé a majstri miniatúr boli prirovnávaní k alchymistom a vyslancom diabla. Dnes sa, samozrejme, ľudia alebo ilustrátorov, a tí svoj kresliarsky počin nepovažujú za nebezpečný, no vnímavosť ilustrátorov a magický svet, ktorý vytvárajú, ich stále zaujíma a pridáva na zvedavosti. Hoci prvá úvaha o interpretácii a mieste, ktoré ilustrácia má vo svete výtvarného umenia je zaujímavá a je jasná. O to vnímavejšie však vidíme nejasnú hranicu medzi umeleckosťou a úžitkovosťou, ktorú ilustrácia ako taká zaberá. Našla si svoje miesto a pohodlne sa usadila medzi čistým umením a komerčným využitím. Ilustrátor, ktorý jedným okom sleduje trh a potreby odvetvia a druhým hľadá na seba, objavuje, skúma a vytvára intímny svet charakteru, prostredia a atmosféry. Ilustrácia bola vytrhnutá zo stránok pergamentu a papiera a nájdeme ju na stenách v uliciach, na billboardoch, šiltovkách, tričkách a v mobilných telefónoch. Vkradla sa do našich životov ako vineta a teraz ju akceptujeme ako nenahraditeľnú formu komunikácie – podobne ako emotikony, nálepky či gify. Ilustrácia sa dostala na piedestál vizuálnych komunikácií, no ako vždy, zachovala si nevstieravosť, intimitu a prehľadnosť. Takže tak, ako sa to v názve leskne a trbliece, tak aj osvetľuje cesty komunikácie, interakcie, emócií a spirituality.

Na začiatku bolo slovo - povedal Boh... a za tým slovom iskrivo sa trblietajúca miniatúra.

Boris Kuzmanović

Slovo redaktora

1.

Borges v jednej zo svojich večných a zdanlivo nedokončených alchymistických básní povedal, že niekde tam vonku skutočne existuje vták, ktorý môže byť na dvoch miestach súčasne... Svojimi metaforami vysvetľuje univerzálnu otázku existencie, duchovného života a význam každej bytosti pri realizácii jej vlastného účelu. Metafora, ktorú Borges používa, mi neodolateľne pripomína povolanie ilustrátora. Možno viacvýznamovosť tohto vyjadrenia svedčí o alchýmii a bohatosti nášho ilustrátorského povolania. Pre Junga a Fromma je predstavivosť súhrnom myšlienok, skúseností a spomienok, obohatených o slobodnú vôľu. Jung veril, že ak chceme zhromaždiť svoje myšlienky vo fyzickej dimenzii, ani milión Mliečnych dráh by nestačilo na to, aby sme ich všetky pojali. Existuje niečo silnejšie ako vytváranie obrazu a tým formovanie vnímania reality druhými? Previesť čitateľa cez dimenziu vizuálu, do vnútorných svetov imaginácie, ako ich vidíme, vo všetkých tých neskutočných farbách, keď pred spaním zavrieme oči. Čítanie dobrej ilustrovanej knihy je oddychom od gýča, vzburou proti nevkusy a ignorancii, kúskom ticha v dnešnej dobe kakofónie. Dobrá kniha je našou priehradou proti záplave bezcenného obsahu zo sociálnych sietí. Warhol priviedol konzumné umenie na pokraj industriálnej éry a ukázal, že vplyv jeho práce pochádza práve z jednoduchšej potreby bežného postmoderného človeka. Svojou kreativitou umožnil každému, nielen v knihe L. Carrola Alice v krajine zázrakov, získať od spoločnosti povolenie čítať obrázok bez textu a obdivovať ho ako najmocnejšie božstvo.

2.

Tak ako sa všetko dobré deje pri stole, kde je dosť miesta na pár skicárov a pár ceruziek, tak sa táto skupina jednotlivcov a nadšencov po prvý raz zišla na terase Mariny Veselinović s domácim jedlom na stole. Plná dojmov z nedávnej návštevy Paríža som si sadla a obdivovala: koľko krásnych vecí vzniká pred mojimi očami u Maji Žvrljosveskej a ako rýchlo línie Darka Grkinića formujú postavu, scénu, kompozíciu... Neskutočné. Akoby som desať rokov nerobila ilustráciu a ako keby som od pätnástich nekreslila každý deň... Jednoducho ma fascinovala ich schopnosť tvoriť a rozprávať o niečom úplne inom. Výmena energie počas toho májového popoludnia v roku 2018 nám vnukla nápad (podobný nápadom, s ktorými už prišli mnohí ilustrátori po celom svete): každý mesiac sa stretneme v centre Belehradu, aby sme si spolu kreslili. S kávou! Keď sme združenie v roku 2022 formálne zakladali, zavolať mi jeden mladý kolega, ktorý mal záujem stať sa členom, a opýtal sa, aké sú výhody členstva, pretože tá spoločná káva sa mu zdalo málo. Moja odpoveď po telefóne bola: Nič! Rozhovor bol krátky. Ako oprávnená osoba neponúkam výhody a služby ako ziskové profesijné združenia. Prekvapilo ma, že taký mladý, čerstvo po štúdiu, kde ste museli študovať a pracovať na skúškach ako tím s ostatnými, nepochopil silu zdieľania života s ostatnými. Vďaka *Illustrations Date* som spoznala skvelú skupinu ľudí. Nezištne si vymieňame informácie o otázkach našej každodennej práce. Profesionálne poradenstvo medzi sebou zdieľame zadarmo (na rozdiel od sveta kurzov a koučingu). Mnohí získajú prácu na základe odporúčania iných v skupine. Pomáhame si, keď si nie sme sami sebou istí. Stala som sa fanúšičkou takmer všetkého, čo moji kolegovia za tie roky vytvorili. Motivuje ma ich postoj k práci, ktorú milujú, étosu a láske k tradícii v domácom vydavateľstve. V skutočnosti to nie je práca, ale životný štýl.

3.

Populárna kultúra presadzuje rozmanitosť, ale nepoukazuje na vlastnú krásu. Učí nás určitým typom spoločenskej tolerancie, ale len niekedy poukazuje na to, že sloboda je v spôsobe prejavu bez senzácie chtivých dôrazov a že umenie trvá a existuje dovtedy, kým to niekto potrebuje. Dosiahnuté hodnoty je dnes ťažké odlíšiť od hromady informácií – nie je to však nemožné, a preto existuje organizácia *Illustrations Date*. Za týmto účelom bola pripravená táto kolekcia, ktorá nie je obyčajným katalógom, ale je ďalším miestom zhromažďovania našich tvorivých individualít. Prostredníctvom kolekcie majú autori, profesionálni a úžitkoví umelci, možnosť prezentovať to, na čom v tomto období svojho života pracujú. Mnohé z ilustrácií v tejto knihe sú časťami našich súčasných osobných projektov. Mnohé z mien sú už na celosvetových zoznamoch najlepších z najlepších. Sú medzi nami ocenení autori, ale aj lektori odborných škôl a vysokých škôl. A áno, komunita *Illustrations Date* sa zväčšuje! Prídu noví mladí giganti fantázie, ktorí sa s členmi najskôr hanblivo zvitajú, no čoskoro sa vydajú na spoločné dobrodružstvo ilustrácie, vďaka rozhovorom nad plnými pohármi a kresliacimi potrebami na stole a vyskúšajú tú najsladšiu kávu na svete.

Nada Serafimović

Recenzent: Luka Tilinger